

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

Buddhist Integration for Promoting Public Participation
in Preventing and Solving Drug Problems at
Mueang Nan District in Nan Province

คณิศร อาสมะ¹, ธีรทัศน์ โรจน์กิจจากุล² และ เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง³
Kanitsorn Arsama¹, Theeratas Rojkitjakul², and
Kiattisak Suklueang³
(seksan110140@gmail.com)

Received: March 23, 2026
Revised: June 06, 2026
Accepted: June 09, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่าง 398 คน โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Master of Public Administration, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

^{2,3} ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Department of Public Administration, Master's Degree, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยส่งเสริมให้ประชาชนรู้เท่าทันโทษของยาเสพติด มีการจัดกิจกรรมอบรมค่ายคุณธรรมสำหรับเยาวชน หรือการจัดตั้งศูนย์พักใจเพื่อฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดด้วยหลักธรรม บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองท้องที่ กรรมการหมู่บ้าน และวัด เพื่อสอดส่องดูแลและสร้างมาตรการทางสังคมในระดับตำบล และคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบกฎระเบียบชุมชน และการเฝ้าระวังภัยในพื้นที่

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, พุทธบูรณาการ, การมีส่วนร่วมของชุมชน, จังหวัดน่าน

Abstract

The objectives of this research were to: 1. examine the level of public participation in drug prevention and control in Mueang Nan District, Nan Province; 2. compare public participation according to personal factors; and 3. propose a Buddhist-integrated approach to promote public participation in drug prevention and control in the area. A mixed-methods research design

was employed. The quantitative phase involved 398 participants selected using Taro Yamane's formula at a 95% confidence level. Data were collected through questionnaires and analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and F-test. The qualitative phase consisted of in-depth interviews with 10 key informants. Qualitative data were analyzed through descriptive content analysis.

The findings revealed that: 1. the overall level of public participation in drug prevention and control in Mueang Nan District was moderate. 2. When classified by personal factors, public participation did not differ significantly according to gender, age, educational level, or income; therefore, the research hypotheses regarding these variables were rejected. However, participation differed significantly among respondents with different occupations, supporting the research hypothesis at the .05 level of statistical significance. 3. The proposed Buddhist-integrated approach emphasizes raising public awareness of the dangers of drug abuse, organizing moral development camps for youth, and establishing rehabilitation centers based on Buddhist principles for individuals with drug addiction. The approach also promotes collaboration among local administrative leaders, village committees, and temples to monitor drug-related issues and implement community-based social measures at the sub-district level. In addition, community members are encouraged to participate in formulating local regulations and strengthening community surveillance systems to prevent and address drug-related problems effectively.

Keywords: Public Participation, Drug Prevention and Control, Buddhist Integration, Community Participation, Nan Province

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศ ประเทศไทยเผชิญกับปัญหายาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือซึ่งมีเส้นทางลำเลียงยาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้านเข้าสู่ประเทศไทย โดยอำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีเส้นทางคมนาคมที่สามารถใช้เป็นเส้นทางขนส่งยาเสพติด รวมถึงมีเยาวชนและประชาชนบางส่วนที่ตกเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบผู้เข้ารับบริการและบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติด (ส่วนใหญ่เป็นยาบ้า) ประมาณ 100-200 รายต่อปี โดยหน่วยงานสาธารณสุขและฝ่ายปกครองได้ร่วมกันเปิดปฏิบัติการกวาดล้างและติดตามผู้ป่วยเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2556) แต่ปัญหาวยาเสพติดยังคงมีความซับซ้อนและแพร่กระจายในระดับชุมชน สะท้อนให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและช่วยให้การดำเนินนโยบายสาธารณะเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานที่ผ่านมาในหลายพื้นที่ ยังขาดมิติด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่ช่วยหล่อหลอมพฤติกรรมของคนในชุมชนให้เกิดความตระหนักและความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะหลักอปริหานิยธรรม 7 เป็นหลักธรรมที่มุ่งเสริมสร้างความสามัคคี ความปรองดองและความเจริญมั่นคงของหมู่คณะซึ่งมีศักยภาพในการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมพลังการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนได้อย่างเหมาะสมแนวทางการแก้ไข ปัญหาเสพติดในชุมชนโดยการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมร่วมกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเสนอองค์ความรู้และรูปแบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2555)

การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนด้วยหลักพุทธธรรม ถือว่าเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเป็นลำดับแรก เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและสอดส่องดูแล

เบื้องต้น ได้เมื่อพบเบาะแสการกระทำความผิดก็สามารถแจ้งต่อผู้นำชุมชนเพื่อประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับสูงขึ้นไปได้อีก การมีส่วนร่วมและบทบาทของผู้นำชุมชนและประชาชนจึงมีความสำคัญที่จะเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนด้วยหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีบริบททางศาสนาและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง วัดและพระสงฆ์สามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาครัฐ ภาคประชาสังคมและประชาชนทั่วไปเพื่อร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แนวทางพุทธบูรณาการสามารถนำมาใช้ผ่านกระบวนการอบรมคุณธรรมจริยธรรม การให้คำปรึกษาเชิงพุทธ การใช้สมาธิและสติบำบัด รวมถึง การเสริมสร้างค่านิยมและจิตสำนึกที่ดีในชุมชน (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2560)

ปัญหายาเสพติดส่งผลกระทบในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ในระดับชุมชน ปัญหานี้ยังก่อให้เกิดอาชญากรรม ความรุนแรงและปัญหาครอบครัวที่รุนแรงขึ้น การเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการลดผลกระทบเหล่านี้ หากประชาชนมีความตระหนักรู้และเข้ามามีบทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกัน ก็จะสามารถลดจำนวนผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและองค์กรภาคประชาสังคม ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างยั่งยืนและครอบคลุมมากขึ้น (สมชาย มณีโชติ, 2565) อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานเชิงชุมชนจะมีประสิทธิภาพสูงขึ้นเมื่อได้รับการหนุนเสริมจากฐานคุณค่าทางศีลธรรมและวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งในสังคมไทย พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญที่หล่อหลอมหล่อหลอมวิถีคิดและพฤติกรรมของประชาชนมาอย่างยาวนาน พระพุทธศาสนาไม่ได้เป็นเพียงศาสนาแห่งความศรัทธา หากแต่เป็นระบบความคิดและจริยธรรมที่สามารถประยุกต์ใช้กับการจัดการปัญหาสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะหลักธรรมในพระไตรปิฎกที่มุ่งเน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ความสามัคคีและการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน หนึ่งในหลักธรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนคือ “อปริหานิยธรรม 7” ซึ่งเป็นหลักธรรมว่าด้วยเงื่อนไขแห่งความไม่เสื่อมของหมู่คณะ ประกอบด้วย การหมั่นประชุม

การพรมเพรียงกัน ความเคารพตอกติกา การยกย่องผู้อาวุโส การคุ้มครองคนดี การเคารพสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และการส่งเสริมบัณฑิต หลักธรรมชุดนี้สามารถตีความได้ว่าเป็น หลักการบริหารสังคมและชุมชน ที่เน้นการมีส่วนร่วม ความสามัคคีและศีลธรรมเป็นฐานของการพัฒนาเมื่อพิจารณาปัญหาเสพติดในบริบทของชุมชน จะพบว่าปัญหาดังกล่าวมิได้เป็นเพียงเรื่องของพฤติกรรมส่วนบุคคล หากแต่เป็นผลจากโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม การนำหลักอปริหานิยธรรม 7 มาประยุกต์ใช้จึงสามารถทำหน้าที่เป็นกรอบคุณค่าทางพุทธเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถป้องกัน ฝักระวังและฟื้นฟูผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะบทบาทของผู้นำชุมชน ซึ่งเปรียบเสมือนแกนกลางทางศีลธรรมและการจัดการพลวัตของการมีส่วนร่วมเชิงชุมชนได้อย่างรอบด้าน (สุวรรณ สถาอานันท์, 2563)

การนำหลักธรรมเหล่านี้มาบูรณาการใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นระบบและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนไทย อันจะนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน งานวิจัยนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้ง นำเสนอแนวทางที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในอนาคต เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหายาที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้แบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

การวิจัยนี้ดำเนินภายใต้กรอบแนวคิดการวิจัยด้วยการบูรณาการหลักพุทธธรรม ได้แก่ หลักอปริหานิยธรรม 7 ประกอบด้วย 1. หมั่นประชุมเป็นนิตย์ 2. พร้อมเพรียงกันเล็กประชุมพร้อมเพรียงกันทำกิจกรรม 3. ไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัดต่อชุมชน 4. มีความเคารพนับถือต่อผู้บังคับบัญชา 5. การให้เกียรติซึ่งกันและกัน 6. ปฏิบัติตามจารีตประเพณีของชุมชน 7. ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2556) ร่วมกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen J.M. and Uphoff) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen, J. M. and Uphoff, N. T., 1997)

ประชากรในการวิจัยเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จำนวน 10 ตำบล ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง – 61 ปีขึ้นไป จำนวน 63,128 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2567) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 398 คน จากการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Taro Yamane, 1973) และวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหาร 2 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน 2 คน กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา 2 รูป กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 2 คน และกลุ่มผู้นำชุมชน 2 คน เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายและครอบคลุมใจหายการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม 7 ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 28 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม

เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale ซึ่งจะมีข้อคำถามแบบประมาณค่าที่ใช้วัด 5 ระดับ (Rating Scale) (ชุดิ ระบอบ และคณะ, 2552)

ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยผู้เชี่ยวชาญ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ด้านพระพุทธศาสนา ด้านกลุ่มงานข่าว กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดน่าน และด้านการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 5 ท่าน (Content Validity) โดยหาค่า IOC ซึ่งมีค่ารายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) Try Out จำนวน 30 ชุด ในพื้นที่ตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.978 คำนวณโดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (สิน พันธุ์พินิจ, 2547) ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อแสดงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบระหว่างข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลกับตัวแปรด้วยการทดสอบค่า F (F-test) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Signification Difference :LSD) ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เครื่องมือในการสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ($n = 398$)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.40	0.92	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.34	0.97	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.57	0.84	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.37	0.92	ปานกลาง
รวม	3.42	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$ S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$ S.D. = 0.84) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.40$ S.D. = 0.92) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.37$ S.D. = 0.92) และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.34$ S.D. = 0.97) อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด แต่ก็ยังให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การประเมินผล การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ 1 – 5 (n = 398)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา ยอมรับ ปฏิเสธ
1	อายุ	การมีส่วนร่วมของประชาชน	1.366	0.235	✓
2	ระดับการศึกษา	การมีส่วนร่วมของประชาชน	1.637	0.136	✓
3	อาชีพ	การมีส่วนร่วมของประชาชน	2.563*	0.027	✓
4	รายได้	การมีส่วนร่วมของประชาชน	1.325	0.266	✓

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ดังนี้

ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และประชาชนที่มีรายได้ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ สามารถสังเคราะห์พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยการจัดสภากาแฟภายในชุมชน การกำหนดระเบียบวาระและระยะเวลาในการประชุม กำหนดกฎระเบียบการปฏิบัติงานที่สามารถเข้าใจและปฏิบัติได้ การกำหนดอัตลักษณ์ของผู้นำ กำหนดสัดส่วนให้กลุ่มต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสามัคคี และการส่งเสริมประเพณีนิยมพร้อมให้ประชาชนและบุคลากรเข้าร่วม

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เข้าร่วมประชุมหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการป้องกันยาเสพติดในชุมชน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์หรืออบรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ครอบครัวหรือคนรอบข้างได้รับประโยชน์จากการดำเนินการป้องกันยาเสพติด มีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหายาเสพติดและการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ข้อมูลจากประชาชนสามารถนำไปใช้ปรับปรุงกิจกรรมป้องกันยาเสพติดให้ดีขึ้น

ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับ อัสนัย ทวีสาร (2566) ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตจังหวัดปทุมธานี” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของประชาชนในเขตจังหวัดปทุมธานี ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ พันธุปิว (2568) เรื่อง “ชุมชนสีขาว: การเสริมพลังอำนาจประชาชนเพื่อยกระดับความปลอดภัย จากยาเสพติดในชุมชนบ้านคลองแนวลิขิต อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร” ที่พบว่า กิจกรรมชุมชนสีขาว เป็นการสร้างพื้นที่ที่ปราศจากยาเสพติด โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนทุกภาคส่วน เพื่อป้องกันและลดการแพร่ระบาดของยาเสพติด รวมถึง การเสริมสร้างความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

พบผลการวิจัยว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับ บรรณารักษ์ พันสิม (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี” พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกตามเพศ อายุระดับการศึกษาและอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ปัญญา โสภาสุพันธ์ (2566) เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลตำบลสระกระโจม อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี” โดยพบว่า ประชาชนที่มี เพศและอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพและรายได้แตกต่างกัน มีส่วนรวมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

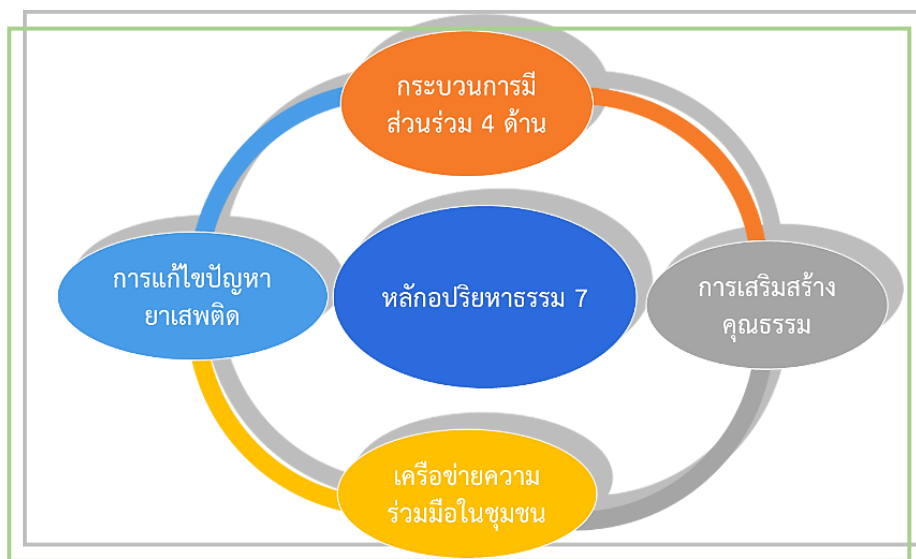
วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน

หลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน การหมั่นประชุมเนืองนิตย์ การจัดเวทีประชาคมหรือการประชุมหมู่บ้านเพื่อหารือแนวทางในการเฝ้าระวังและป้องกันยาเสพติดในชุมชน พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม การจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การจัดโครงการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน หรือการร่วมกันเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในพื้นที่ การไม่ตั้งข้อบัญญัติ กฎระเบียบที่ขัดต่อวิถีของชุมชน การไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและการสนับสนุนมาตรการของภาครัฐในการปราบปรามยาเสพติด การปฏิบัติเคารพนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยผู้นำชุมชนสามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหายาเสพติด การให้เกียรติและคุ้มครองสิทธิสตรี การให้ความเคารพสถานศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน เช่น วัด โรงเรียน หรือศูนย์ชุมชน สามารถใช้เป็นพื้นที่ในการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด รวมทั้ง เป็นสถานที่ในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับคนในชุมชน และให้ความคุ้มครองและสนับสนุนผู้มีคุณธรรม เช่น พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ครู หรืออาสาสมัคร จะช่วยให้บุคคลเหล่านี้มีบทบาทในการให้คำแนะนำ ให้ความรู้และเป็นแบบอย่างที่ดีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล วีระชันคำ (2568) เรื่อง การประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลน้ำปาย อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ควรศึกษาปัจจัยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ เพื่อที่จะพัฒนาให้ประชาชนและหน่วยงานราชการในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น แนวทางหรือกระบวนการนำนโยบายการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ศึกษาแนวทางการพัฒนาแบบยั่งยืนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

การบูรณาการหลักอุปสรรค 7 กับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ดังนี้

1. หลักอุปสรรค 7 “ฐานคุณธรรม” ของการขับเคลื่อนงานในชุมชน โดย เน้นความพร้อมเพรียง การเคารพกติกา การให้เกียรติผู้นำและการประชุมปรึกษาหารืออย่าง สม่ำเสมอ ช่วยเสริมสร้างความสามัคคี ความไว้วางใจและความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้

2. กระบวนการมีส่วนร่วม 4 ด้าน เป็นกลไกการทำงานเชิงปฏิบัติที่ทำให้ชุมชนเกิดพลังร่วม ประกอบด้วย

การตัดสินใจ : เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทาง

การดำเนินงาน : การร่วมลงมือปฏิบัติของทุกภาคส่วน

การรับผลประโยชน์ : การกระจายผลลัพธ์อย่างเป็นธรรม

การประเมินผล : การติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงร่วมกัน

3. การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม การหล่อหลอมพฤติกรรมของคนในชุมชนให้ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจต่อยาเสพติดผ่านบทบาทผู้นำชุมชน วัด ครอบครัวและสถาบันทางสังคม การปลูกฝังคุณธรรมช่วยลดปัจจัยเสี่ยงและสร้างค่านิยมเชิงบวกในชุมชน

4. เครือข่ายความร่วมมือในชุมชน ประกอบด้วยความร่วมมือระหว่างประชาชน ผู้นำชุมชน วัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐ โดยเครือข่ายทำหน้าที่ สนับสนุนทรัพยากร ข้อมูลข่าวสารและการประสานงาน ทำให้การดำเนินงานมีพลังและความต่อเนื่อง

5. การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน เมื่อองค์ประกอบเชื่อมโยงกัน จะนำไปสู่การ ลดปัญหายาเสพติด การเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนและการเกิดระบบเฝ้าระวังทางสังคม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ฝ่ายปกครองของจังหวัดและอำเภอ ควรสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้มี ประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวมมากยิ่งขึ้น หากร่วมมือกับหลากหลาย ชุมชนในพื้นที่ ทำให้เกิดเป็นเครือข่ายชุมชนขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเป็นอย่างมาก

2) ฝ่ายปกครองของจังหวัด และอำเภอ ควรดำเนินการให้เกิดการมีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนให้มากที่สุด เนื่องจากเยาวชนเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับ ปัญหายาเสพติดมากที่สุด

3) ฝ่ายปกครองของจังหวัดและอำเภอ ควรรณรงค์ให้ความรู้ในการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ โดยเน้นชุมชนที่ยังไม่เข้าใจในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาวิจัยพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดเชิงเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นเนื่องจากแต่ละชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน สภาพปัญหาจึงแตกต่างกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการดำเนินการป้องกันยาเสพติดของภาครัฐต่อไป

2) ศึกษาวิจัยถึงกระบวนการมีส่วนร่วมการแก้ไขปัญหายาเสพติดของฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจและสาธารณสุข เพื่อรับทราบกระบวนการของการแก้ไขในภาพรวม ทำให้สามารถเป็นแนวทางช่วยเหลือเยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติด อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การพัฒนาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน รวมถึง บูรณาการหลักธรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้นำชุมชนควรส่งเสริมให้กับคนในชุมชนมีบทบาทร่วมมือในการจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน เพื่อเป็นชุมชนตัวอย่างที่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องและสามารถดำรงอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามกระแสสังคมในอนาคต

2) ฝ่ายปกครองของจังหวัด อำเภอและชุมชนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยการสร้างการตระหนักรู้ของปัญหาในชุมชนและเพื่อสร้างการยอมรับปัญหาว่าเป็นปัญหาของชุมชนที่ต้องดำเนินการแก้ไขด้วยชุมชนเองโดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินงาน

3) ชุมชนควรมีการจัดประชุมเครือข่ายเพื่อหาแนวทางการทำงานร่วมกัน แสดงศักยภาพเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนระดับไม่มากนักและไม่เป็นไปในทิศทางที่ต้องการมากนัก

รายการอ้างอิง

- ชุตติ ระบอบ และคณะ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- ณัฐพล วิระชันคำ. (2568). *การประยุกต์หลักอภิปธานียธรรมเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลน้ำปาย อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา.

- บรรณารักษ์ พันสิม. (2564). การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดของ
องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงเพ็งอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิจัย
ธรรมศึกษา*, 4(2), 86-98.
- ปัญญา โสภาสุวพันธุ์. (2566). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลัก
อธิปไตยของเทศบาลตำบลสระกระโจม อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัด
สุพรรณบุรี* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2555). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ*. กรุงเทพฯ :
มูลนิธิพุทธธรรม.
- “_____”. (2556). *ธรรมญูชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.
- วิไลวรรณ พันธุปิว. (2568). *ชุมชนสีขาว: การเสริมพลังอำนาจประชาชนเพื่อยกระดับความ
ปลอดภัยจากยาเสพติดในชุมชนบ้านคลองแนวลิขิต อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัด
สมุทรสาคร* (ดุขนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา.
- สมชาย มณีโชติ. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันยา
เสพติดในชุมชน. *วารสารการบริหารและพัฒนา*, 12(2), 45-62.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2560). *ศาสนากับการพัฒนาสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณา สถาอานันท์. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติดในชุมชน. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*. 10(1), 55-67.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2566). *รายงานสถานการณ์
ยาเสพติดในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด, (อัดสำเนา).
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2567). *จำนวนหมู่บ้าน
ตำบลและ ประชากรของ 15 อำเภอในจังหวัดน่าน ปี 2567*. สืบค้น 4 มกราคม
2567, จาก <http://www.bora.dopa.go.th /index.php/th/vision>.

อัศนัย ทวีสาร. (2566). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตจังหวัดปทุมธานี* (การศึกษาค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต. ปทุมธานี.

Cohen, J. M. and Uphoff, N. T.. (1997). *Rural development participation*. New York: concepts and measures for project design implementation and evaluation.

Taro Yamane. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis* (3rd Edition). Tokyo: Aoyama Gakuin University.